

22 Δεκεμβρίου 2017
Αριθμ. Πρωτ.:XXXXXX/XXXXX/2017

Πληροφορίες: Ιωάννα Κουβαριτάκη (τηλ.:2131306XXX/703)
(Διαβάθμιση απορρήτου λόγω προσωπικών δεδομένων ανήλικου)

Υπουργείο Οικονομικών
Διεύθυνση Εφαρμογής Έμμεσης Φορολογίας
Τμήμα Β' Τελών και Ειδικών Φορολογιών
Υπόψη Προϊσταμένου/νης
Σίνα 2-4,
10672 Αθήνα

Υπουργείο Οικονομικών
Διεύθυνση Δασμολογικών Θεμάτων και Τελωνειακών Οικονομικών Καθεστώτων
Τμήμα Γ' Δασμολογικών και Φορολογικών Απαλλαγών
Υπόψη Προϊσταμένου/ης
Σίνα 2-4,
10672 Αθήνα

Θέμα: Άρνηση απαλλαγής από τέλη κυκλοφορίας του ταξινομηθέντος οχήματος ως αναπηρικού με δικαιούχο ανήλικο με αναπηρία.

Αξιότιμες κυρία, αξιότιμε κύριε,

Ο Συνήγορος του Πολίτη στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του κατά το άρ. 103 § 9 του Συντάγματος και το ν.3094/2003 εξετάζει αναφορά του ΧΧΧ γονέα - νομίμου εκπροσώπου του ανήλικου ΧΧΧ παιδιού με σοβαρή αναπηρία, με θέμα την άρνηση της Δ.Ο.Υ ΧΧΧ για απαλλαγή από τα τέλη κυκλοφορίας των ετών 2016 και 2017 αναπηρικού οχήματος το οποίο έχει παραληφθεί με απαλλαγή από τέλη ταξινόμησης με δικαιούχο το ανήλικο τέκνο του με αναπηρία.

A. Ιστορικό

Ειδικότερα, όπως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου ο ανήλικος ΧΧΧ πάσχει από αναπηρία με συνολικό ποσοστό ΧΧΧ εφόρου ζωής και «εμπίπτει στις διατάξεις του Ν. 1798/88 αρ. 16 παράρτημα 2 περίπτωση 6 περί απαλλαγής τελών αυτοκινήτων» σύμφωνα και με την απόφαση του Κέντρου Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕ.Π.Α) του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ΧΧΧ (αρ. επιτροπής ΧΧΧ).

Οι γονείς, με βάση το δεδομένο της νομίμως πιστοποιηθείσας αναπηρίας του τέκνου του, αγόρασαν μεταχειρισμένο αυτοκίνητο (ΧΧΧΧ) το οποίο έλαβε απαλλαγή τελών ταξινόμησης (100%) και (ορθώς) **εκτελωνίστηκε και παρελήφθη ως αναπηρικό με δικαιούχο τον ανήλικο με αναπηρία ΧΧΧΧ στο όνομα των εκ του νόμου εκπροσώπων του γονέων ΧΧΧΧ και ΧΧΧΧ** με νόμιμη αιτία ότι «ο δικαιούχος πάσχει από ... η πάθηση εμπίπτει στις διατάξεις του Ν. 1798 άρθρο 16 παράρτημα 2 περίπτωση 6. Το συνολικό ποσοστό αναπηρίας του ανέρχεται σε ΧΧΧ και ότι η πάθηση είναι δια βίου» (απόφαση με αρ. ΧΧΧ Τελωνείου ΧΧΧΧ).

Συγκεκριμένα, το Τελωνείο ΧΧΧ παραχώρησε την απαλλαγή από τα τέλη ταξινόμησης στους γονείς-νομίμους εκπροσώπους του ανήλικου αναπήρου δικαιούχου αναφέροντας ρητά στην απόφαση ότι «η διάθεση του ατελώς παραλαμβανομένου αυτοκινήτου σε άλλες χρήσεις

εκτός από την εξυπηρέτηση των προσωπικών αναγκών του δικαιούχου συνεπάγεται την επιβολή των προβλεπόμενων κυρώσεων...» αλλά και ότι οι γονείς «.....υποχρεούνται να διατηρήσουν την κυριότητα και αποκλειστική ιδιόχρηση του ανωτέρω αυτοκινήτου, απαγορεύεται να εκποιήσουν, παραχωρήσουν τη χρήση του σε τρίτους ή να το διαθέσουν σε άλλες χρήσεις χωρίς προηγουμένως να καταβάλλουν τις αναλογούσες επιβαρύνσεις... το εν λόγω αυτοκίνητο...επιτρέπεται να οδηγούν...υπό την προϋπόθεση πάντα ότι στο αυτοκίνητο θα συνεπιβαίνει και ο δικαιούχος» (αρ. πρωτ. XXXX, αρ. αποφ. XXX). Παράλληλα εξέδωσε απόφαση οδήγησης αναπηρικού αυτοκινήτου από τρίτο - σε σχέση με τον δικαιούχο της ατέλειας- πρόσωπο (τους γονείς) με ρητή αναφορά ότι «εγκρίνεται η ατελής παράδοση του επιβατικού αυτοκινήτου που προορίζεται για τις ανάγκες του δικαιούχου XXX...». Στο πιστοποιητικό ταξινόμησης¹ του οχήματος ως παραλήπτες αναφέρονται οι ανωτέρω γονείς και ως δικαιούχος ατέλειας με πλήρη κυριότητα του οχήματος το ανήλικό τέκνο με αναπηρία (βλ. Παρατηρήσεις), Η άδεια κυκλοφορίας του αυτοκινήτου εκδόθηκε στο όνομα των γονέων.

Κατόπιν αυτού, εκδόθηκε έγγραφο της Δ.Ο.Υ XXXX το οποίο αναφέρει ότι, σε συνέχεια αίτησης «του αναπήρου XXX» (όνομα ανηλίκου) το όχημα έλαβε απαλλαγή από τα τέλη κυκλοφορίας «από το έτος 2016 και για όσο χρόνο ο ανωτέρω ανάπηρος παραμένει ιδιοκτήτης και κάτοχος του ανωτέρω αυτοκινήτου» με υποχρέωση του αιτούντος να προμηθευτεί το Ειδικό Σήμα Τελών Κυκλοφορίας «που προβλέπεται για τα απαλλασσόμενα αυτοκίνητα» (με αρ. XXX και αρ. πρωτ. XXX).

[Παρατηρείται στο σημείο αυτό ότι, από το κείμενο του εγγράφου («σε συνέχεια αίτησης «του αναπήρου XXX.»») δεν προκύπτει ότι η αίτηση υπεβλήθη μέσω του γονέα-νομίμου εκπροσώπου XXX, αλλά από τον ανήλικο, ο οποίος, αφενός, έχει περιορισμένη δικαιοπρακτική ικανότητα στη βάση της ηλικίας του² -ενώ επιπρόσθετο κριτήριο δικαιοπρακτικής ικανότητας αποτελεί η πραγματική κατάσταση με βάση την οποία ο ανήλικος είναι δικαιοπρακτικά ανίκανος λόγω του είδους της αναπηρίας-, αφετέρου, το έγγραφο ενώ καταρχάς φαίνεται να αιτιολογεί την απαλλαγής του ατελώς ταξινομηθέντως θέτει ζήτημα ιδιοκτησίας (κυριότητας) του αναπηρικού οχήματος από τον ανήλικο.]

Η Δ.Ο.Υ XXX, στη βάση αυτού του εγγράφου το οποίο είναι ασύμβατο με το έγγραφο του Τελωνείου, ιδίως το πιστοποιητικό ταξινόμησης, ενημέρωσε τον κ. XXXX ως γονέα-νόμιμο εκπρόσωπο του ανηλίκου, ότι τελικά δεν απαλλάσσει το αναπηρικό όχημα από τα τέλη κυκλοφορίας με την αιτιολογία ότι το όχημα δεν ανήκει κατά κυριότητα στον ανήλικο και τον κάλεσε να καταβάλλει ποσό 107,80 ευρώ, στις XXXX ως «Σήματα Τελών» κυκλοφορίας για το αυτοκίνητο με αριθμό XXX για το έτος 2016 (διπλότυπο είσπραξης τύπου A A/A XXXXX), καθώς και 107,80 ευρώ, στις XXXX (ηλεκτρονική απόδειξη για «Τέλη Κυκλοφορίας Αυτοκινήτων Οχημάτων...») για το ίδιο αυτοκίνητο (XXX) για το έτος 2017.

Η Αρχή, σε συνέχεια κατάθεσης έγγραφης αναφοράς εκ μέρους του γονέα ως νομίμου εκπροσώπου του ανηλίκου δικαιούχου, ανέλαβε τη διαμεσολάβηση για το θέμα. Από την από XXXX τηλεφωνική συνομιλία της Αρχής (κα Ι. Κουβαριτάκη) με τη Δ.Ο.Υ XXX (κα XXXX) προέκυψε πράγματι, ότι η υπηρεσία ζήτησε από το γονέα τα τέλη κυκλοφορίας και δεν τον απαλλάσσει με την προφορική αιτιολογία ότι το όχημα δεν ανήκει στον ανήλικο με αναπηρία.

Στο πλαίσιο της διερεύνησης, απεστάλη έγγραφο από την Αρχή και η αρμόδια υπηρεσία της Α.Α.Δ.Ε Δ.Ο.Υ XXXX, απέστειλε απαντητικό έγγραφο (αρ. πρωτ. XXXX) επιβεβαιώνοντας ότι : «Σε απάντηση του ανωτέρω σχετικού εγγράφου σας, αναφορικά με την απαλλαγή από τα τέλη κυκλοφορίας του αναπηρικού οχήματος με αριθμό κυκλοφορίας XXX

¹ Σημειώνεται ότι σύμφωνα με το αρ. 1 παρ. 1 α Ν. 722/1977 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει (αρ. 44 παρ. 2 του Ν. 2963/2001 ΦΕΚ Α' 268) το πιστοποιητικό που εκδίδεται από το τελωνείο αποτελεί τίτλο κυριότητας των άνευ αριθμού κυκλοφορίας επιβατηγών οχημάτων.

² ΑΚ 127 επ : Οι ανήλικοι έως δέκα ετών δεν έχουν ικανότητα για δικαιοπραξία ενώ άνω των δέκα ετών έχουν περιορισμένη δικαιοπρακτική ικανότητα.

των ιδιοκτητών 1) ΧΧΧΧ και 2) ΧΧΧΧ με ποσοστό κυριότητας 50% εκάστου, σας γνωρίζουμε ότι: Σύμφωνα με την ΠΟΛ.1197/01.09.2015 εγκύκλιο του ΥΠ. Οικονομικών, την οποία σας επισυνάπτουμε, καθώς και τηλεφωνικής επικοινωνίας με την αρμόδια Δ/ση Εφαρμογής Έμμεσης Φορολογίας, Τμήμα Β΄ Τελών και Ειδικών Φόρων της Α.Α.Δ.Ε η οποία είναι η προϊσταμένη μας αρχή, για τη χορήγηση απαλλαγής από τα τέλη κυκλοφορίας θα πρέπει το όχημα να είναι εξ ολοκλήρου στην ιδιοκτησία του αναπήρου.»

Β. Νομικό πλαίσιο

Από τη διερεύνηση του νομικού πλαισίου από την Αρχή προκύπτουν τα εξής:

Οι διατάξεις του **άρθρου 1 του ν.490/1976** (παρ. 1 και 4) που αφορούν σε αναπήρους ορίζουν ότι «1. **Απαλλάσσονται** των υπέρ του Δημοσίου ή τρίτων δασμών και λοιπών φόρων, εισφορών δικαιωμάτων και τελών, των τελών χαρτοσήμου ως και του ειδικού φόρου καταναλώσεως των εισπραττομένων κατά την εκ του εξωτερικού εισαγωγήν, **των τελών κυκλοφορίας** ως και του εφ' άπαξ προσθέτου ειδικού τέλους, τα δια αναπήρους πολέμου αξιωματικούς και οπλίτας **προοριζόμενα**: α) **επιβατικά αυτοκίνητα**...των οποίων ο κυλινδρισμός του κινητήρος δεν υπερβαίνει τα 1.650 κυβικά εκατοστά,...4.Οι ανωτέρω απαλλαγαί υπό τας αυτάς προϋποθέσεις και περιορισμούς παρέχονται και εις πολίτας ... Ως και στους ανάπηρους έλληνες πολίτες ηλικίας άνω των 4 ετών, που εμφανίζουν σοβαρή κινητική αναπηρία ... **Στους άνω των 4 ετών ανήλικους ανάπηρους των παραπάνω κατηγοριών το δικαίωμα αυτό παραχωρείται σ' εκείνον που ασκεί τη γονική μέριμνα** ή για οποιοδήποτε λόγο έχει την επιτροπεία, **ο οποίος δύναται να εισάγει με τις διατάξεις αυτές ένα επιβατικό αυτοκίνητο έστω και αν ασκεί τη γονική μέριμνα ή την επιτροπεία σε περισσότερους ανήλικους ανάπηρους...**».

Στο άρθρο **16 του νόμου 1798/2988** (παρ. 1 - 3) όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει ³ προβλέπεται ότι «1. **Οι απαλλαγές που προβλέπονται από τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 490/1976** (ΦΕΚ 331 Α΄) **όπως αυτές ισχύουν, παρέχονται και στους παρακάτω ανάπηρους:...**Γ. στους έλληνες πολίτες και πολίτες των άλλων κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης με κατοικία στην Ελλάδα, οι οποίοι: (α)...., β) πάσχουν **από αυτισμό**...οι οποίοι, εξαιτίας των παθήσεων αυτών έχουν καταστεί ανάπηροι, με συνολικό ποσοστό αναπηρίας από **εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω**,...2. το παραλαμβανόμενο επιβατικό αυτοκίνητο πρέπει να έχει κυλινδρισμό κινητήρα μέχρι 1.650 κυβικά εκατοστά. .... **3. Στους ανήλικους ανάπηρους των παραπάνω κατηγοριών που δικαιούνται ατέλειας, το δικαίωμα αυτό παραχωρείται σ' εκείνον που ασκεί τη γονική μέριμνα ή για οποιοδήποτε λόγο έχει την επιτροπεία, ο οποίος δύναται να εισάγει με τις διατάξεις αυτές ένα επιβατικό αυτοκίνητο έστω και αν ασκεί τη γονική μέριμνα ή την επιτροπεία σε περισσότερους ανήλικους ανάπηρους**».⁴

Κατ' εξουσιοδότηση των προαναφερθεισών διατάξεων, εκδόθηκαν οι υπουργικές αποφάσεις για την εφαρμογή τους, η **ΥΑ Δ18Α/5038263/24.10.2013** (ΦΕΚ Β΄ 2710)⁵ η οποία καθορίζει τη «**Διαδικασία ιατρικής εξέτασης ατόμων με αναπηρίες για τη χορήγηση της απαλλαγής από το τέλος ταξινόμησης και τα τέλη κυκλοφορίας αυτοκινήτων οχημάτων που παραλαμβάνονται από άτομα με αναπηρίες του άρθρου 16 παράγραφος 1 του ν. 1798/88** (ΦΕΚ 166/Α) με βάση ιατρικές γνωματεύσεις των Κέντρων Πιστοποίησης Αναπηρίας

³ Σε συνέχεια τροποποιήσεων με το άρθρο τρίτο υποπαρ. Δ2 του ν. 4254/2014, τα άρθρα 13 και 18 του ν. 4110/2013, το άρθρο 38 του ν.4141/2013, το άρθρο 30 του ν. 3943/2011 και το άρθρο 2 του ν. 3583/2007.

⁴ Με τις διατάξεις των παρ. 1 και 3 του άρθρου 18 του Ν. 4110/2013 (ΦΕΚ Α΄17) καταργούνται τα όρια ηλικίας των αναπήρων που δικαιούνται απαλλαγής από τα τέλη κυκλοφορίας (4^ο και 70^ο). Βλ και ΠΟΛ 1022/08.02. 2013

⁵ Σύμφωνα με την (πρώτη) Υ.Α Δ18Α/5038263/24.10.2013 εκδίδεται απόφαση από ΚΕ.ΠΑ «... προκειμένου να πιστοποιηθεί η υπαγωγή τους στις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 16 του ν. 1798/88, όπως ισχύει, για τη χορήγηση από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομικών απαλλαγής: α) από το τέλος ταξινόμησης επιβατικών αυτοκινήτων και β) από τα τέλη κυκλοφορίας».

(ΚΕ.Π.Α.) του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ» και η Υ.Α Δ18Α/5038645/31.10.2013 (ΦΕΚ Β'2774)⁶ η οποία καθορίζει τις «Προϋποθέσεις, δικαιολογητικά και διαδικασία χορήγησης απαλλαγής από το τέλος ταξινόμησης και τα τέλη κυκλοφορίας επιβατικών αυτοκινήτων που παραλαμβάνονται από ανάπηρους Έλληνες πολίτες και πολίτες των άλλων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

Γ. Συμπεράσματα

Από τη διερεύνηση του θέματος και το συνδυασμό των αναφερθέντων διατάξεων προκύπτει ότι:

- Επιβατικά οχήματα τα οποία προορίζονται για πολίτες με αναπηρία τηρουμένων των λοιπών νομίμων προϋποθέσεων, τυγχάνουν απαλλαγών από φόρους και τα τέλη ταξινόμησης και κυκλοφορίας στη βάση της αναπηρίας. Ιδίως για τα ανήλικα, το δικαίωμα απαλλαγής από τα τέλη παραχωρείται σε αυτόν που ασκεί τη γονική μέριμνα (άρ. 16 , παρ. 1 -3, ν.1798/1988 και άρ.1, παρ. 1 και 4, ν.490/1976).
- Η άσκηση της γονικής μέριμνας του ανηλικού τέκνου είναι καθήκον και δικαίωμα των γονέων οι οποίοι την ασκούν από κοινού (ΑΚ 1510). Η γονική μέριμνα περιλαμβάνει την επιμέλεια του προσώπου, τη διοίκηση της περιουσίας και την εκπροσώπηση του τέκνου σε κάθε υπόθεση ή δικαιοπραξία ή δίκη, που αφορούν το πρόσωπο ή την περιουσία του⁷.
- Ο γονέας σύμφωνα με τις προαναφερθείσες διατάξεις δύναται να εισάγει προς αγορά και να ταξινομήσει ατελώς ένα όχημα έστω και αν ασκεί τη γονική μέριμνα σε περισσότερα τέκνα τα οποία δικαιούνται ατέλειας λόγω αναπηρίας. Η διάταξη ορίζει ρητά ότι ο γονέας μπορεί να εισάγει ένα μόνο όχημα για έναν ή περισσότερους ανήλικους δικαιούχους της ατέλειας αναπηρίας.
- Το δικαίωμα της ατέλειας είναι μεν προσωποπαγές και αποβλέπει στην εξυπηρέτηση των προσωπικών αναγκών του δικαιούχου με αναπηρία αλλά παραχωρείται εκ του νόμου στο γονέα ο οποίος, κατά κανόνα και κατά τα διδάγματα της λογικής και της κοινής πείρας, εισάγει προς αγορά, ταξινομεί ατελώς και κυκλοφορεί (οδηγεί) το όχημα καθώς το ανήλικο παιδί με σοβαρή – εκ του νόμου άνω του 68%- αναπηρία αδυνατεί λόγω νομικής και πραγματικής κατάστασης να ασκήσει το δικαίωμα δηλαδή είναι δικαιοπρακτικά και πραγματικά ανίκανο⁸. Για το λόγο αυτό επιβάλλονται περιορισμοί στο γονέα, ως εκπρόσωπο του τέκνου, από την τελωνιακή αρχή και η ατέλεια αίρεται εάν το όχημα μεταβιβαστεί από τον γονέα ή εάν αλλάξει χρήση πριν την προβλεπόμενη στο νόμο προθεσμία ή εάν το παιδί του με αναπηρία αποβιώσει.

⁶ Σύμφωνα με τη (δεύτερη) Υ.Α Δ18Α/5038645/31.10.2013 η χορήγηση απαλλαγής από τα τέλη κυκλοφορίας δίδεται με απόφαση του αρμόδιου Προϊστάμενου Δ.Ο.Υ (άρ. 4) υπό την προϋπόθεση της κατάθεσης των εξής δικαιολογητικών (αρ. 3 παρ. 2) : α) αίτηση για απαλλαγή βάσει των διατάξεων του άρθρου 16 του ν. 1798/1988 όπως ισχύει, β) υπεύθυνη δήλωση για μη προσφυγή σε ββάθμια επιτροπή ΚΕ.ΠΑ, γ) γνωμάτευση πιστοποίησης αναπηρίας από αβάθμια ή ββάθμια υγειονομική επιτροπή ΚΕ.ΠΑ, δ) Ιατρική βεβαίωση ΚΕΠΑ για απαλλαγή δυνάμει του άρθρου 16 του ν. 1798/88 (ενιαία πλέον στη γνωμάτευση).

⁷ Σημειώνεται ότι ο επίτροπος, στον οποίο επίσης παραχωρείται το δικαίωμα, διορίζεται με δικαστική απόφαση μόνο στην περίπτωση που οι γονείς δεν έχουν ή δεν μπορούν να ασκήσουν τη γονική μέριμνα (ΑΚ 1589). Αντίθετα με αυτό και κατά παράβαση των διατάξεων του ΑΚ περί γονικής μέριμνας έχουν παρατηρηθεί περιπτώσεις όπου οι υπηρεσίες εκ παραδρομής έχουν ζητήσει, μεταξύ των δικαιολογητικών, από τους γονείς δικαστική απόφαση για επιτροπεία για το ανήλικο τέκνο με αναπηρία .

⁸ Σημειώνεται ότι το ίδιο ισχύει και για το ενήλικο τέκνο με διαγνωσμένη βαριά νοητική αναπηρία του οποίου την πλήρη δικαστική συμπαράσταση έχει αναλάβει ο γονέας.

- Ο νομοθέτης εις γνώση ότι, κατά τις διατάξεις του ΑΚ, ο γονέας ως νόμιμος εκπρόσωπος του ανήλικου είναι αρμόδιος για τη διοίκηση της περιουσίας και την εκπροσώπηση του τέκνου σε κάθε υπόθεση ή δικαιοπραξία ή δίκη, που αφορούν το πρόσωπο ή την περιουσία του αλλά και φορολογικά υπεύθυνος για το ανήλικο ως εξαρτώμενο μέλος⁹ θέσπισε ειδική διάταξη (άρ. 16 , ν.1798/1988 και άρ.1 ν.490/1976) για παραχώρηση του δικαιώματος της φορολογικής ελάφρυνσης (δικαίωμα ατέλειας για απαλλαγή από τέλη ταξινόμησης και κυκλοφορίας) από τον ανήλικο με αναπηρία στο γονέα με τη γνώση ότι εν τοις πράγμασι το όχημα που εισάγει και αγοράζει ο γονέας προορίζεται για την εξυπηρέτηση των αναγκών του παιδιού του με αναπηρία του οποίου έχει την επιμέλεια δηλαδή την καθημερινή φροντίδα. Η διάταξη δεν θέτει ρητά το ζήτημα της κυριότητας του οχήματος ούτε τυχόν συγκυριότητας από περισσότερα τέκνα με αναπηρία δικαιούχους της απαλλαγής.
- Η εγκύκλιος που επικαλείται η Δ.Ο.Υ XXX έχει ως εξής : ΠΟΛ **1197/01.09.2015** «Χορήγηση απαλλαγών από τέλη κυκλοφορίας οχημάτων που ανήκουν σε αναπήρους» αναφέρει ότι «για τη χορήγηση της ανωτέρω απαλλαγής, θα πρέπει το όχημα να είναι εξ ολοκλήρου στην ιδιοκτησία του αναπήρου (ΠΟΛ **1172/2010**)». Η συνεπικαλούμενη ΠΟΛ **1172/25.10.2010** (ΑΔΑ 410ΕΗ-Θ) αφορά σε «Τέλη κυκλοφορίας επιβατικών ιδιωτικής χρήσης αυτοκινήτων που δεν έχουν παραληφθεί από ανήλικο ανάπηρο μέλος οικογένειας». Και οι δύο ΠΟΛ διευκρινίζουν ζητήματα που έχουν προκύψει σε σχέση με την απαλλαγή των τελών κυκλοφορίας των συμβατικών οχημάτων που ανήκουν σε άτομα με αναπηρία ή γονείς παιδιών με αναπηρία τα οποία δεν έχουν εισαχθεί (αγοραστεί) και ταξινομηθεί με απαλλαγή από το τέλος ταξινόμησης ως αναπηρικά. Συνεπώς δεν αφορούν την εν λόγω περίπτωση του κυρίου XXXX.
- Συγκεκριμένα, η πρώτη εξ αυτών (ΠΟΛ.1197/01.09.2015) αφορά σε συμβατικά οχήματα (ενηλίκων) ατόμων με αναπηρία¹⁰, τα οποία ως μη ταξινομηθέντα και μη χαρακτηρισθέντα ως αναπηρικά (το όχημα δεν ταξινομήθηκε στο όνομα του αναπήρου αλλά στο όνομα της εταιρίας εισαγωγής) δεν απαλλάσσονταν παλαιότερα από τα τέλη κυκλοφορίας (με τις κάθε έτος εκδιδόμενες ΠΟΛ) αλλά πλέον απαλλάσσονται για λόγους ίσης μεταχείρισης στη βάση της αναπηρίας και για το λόγο αυτό απαιτείται το όχημα να ανήκει κατά πλήρη κυριότητα «εξολοκλήρου στην ιδιοκτησία του αναπήρου» Η ΠΟΛ δεν διευκρινίζει την περίπτωση των ενηλίκων με αναπηρία στα οποία αφορούν οι διατάξεις του άρθρου 1 του ν.490/1976 (παρ. 1 και 4) και του άρθρου **16 του νόμου 1798/2988** (παρ. 1 και 3).
- Η δεύτερη εξ αυτών (ΠΟΛ.1172/2010) αφορά σε συμβατικά οχήματα γονέων παιδιών με αναπηρία τα οποία επίσης ως μη εισαχθέντα, ταξινομηθέντα και χαρακτηρισθέντα ως αναπηρικά (με δικαιούχο τον ανήλικο) καταρχάς δεν απαλλάσσονται από τα τέλη κυκλοφορίας. Συγκεκριμένα αναφέρει ότι: «οι προβλεπόμενες απαλλαγές από τα τέλη κυκλοφορίας είναι υποκειμενικές και χορηγούνται αποκλειστικά στα πρόσωπα εκείνα τα οποία ο νόμος ρητά κατονομάζει και θέτει τις ειδικές προϋποθέσεις που δικαιολογούν τη σχετική φορολογική απαλλαγή. Συνεπώς, στην περίπτωση όπου δεν υφίσταται αυτοκίνητο όχημα που έχει παραληφθεί από ανάπηρο μέλος οικογένειας, δεν είναι από το νόμο επιτρεπτή η μετάθεση της αιτούμενης φορολογικής απαλλαγής στους γονείς των ανάπηρων τέκνων. Κατ' ακολουθία, δεν παρέχεται απαλλαγή από τα

⁹ Ν. 4172/2013 ΦΕΚ Α'167, άρθρο 11.

¹⁰ Αυτό προκύπτει και από τον τίτλο «Χορήγηση απαλλαγών από τέλη κυκλοφορίας οχημάτων που ανήκουν σε αναπήρους» (σε αντιδιαστολή με αυτά που –κατά το νόμο- παραλαμβάνονται από ανάπηρους και ταξινομούνται ως αναπηρικά) και από την προτελευταία παράγραφο της εγκυκλίου ΠΟΛ 1197/2015 η οποία διευκρινίζει συγκεκριμένα τι γίνεται στις περιπτώσεις των ταξινομηθέντων ως αναπηρικών οχημάτων: «Τονίζεται ότι στις περιπτώσεις ταξινόμησης αναπηρικού οχήματος, απαιτείται και έκδοση Απόφασης Προϊσταμένου της αρμόδιας φορολογικής Αρχής για τη χορήγηση απαλλαγής από τέλη κυκλοφορίας» αλλά και από την τελευταία παράγραφο.

τέλη κυκλοφορίας των επιβατικών αυτοκινήτων που έχουν παραληφθεί και ταξινομηθεί νομίμως στο όνομα των γονέων, τα οποία όμως δεν εμπίπτουν στην εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 16 του ν. 1798/1988». Τα οχήματα δηλαδή που έχουν παραληφθεί και ταξινομηθεί ατελώς στο όνομα του ανηλικού τέκνου με αναπηρία και εμπίπτουν στην εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 16 του ν. 1798/1988 απαλλάσσονται (αυτόματα) και από τα τέλη κυκλοφορίας, ενώ το συμβατικό όχημα το οποίο έχει ταξινομηθεί χωρίς χρήση των διατάξεων ατελούς ταξινόμησης (μη αναπηρικό) και δεν έχει παραληφθεί από ανήλικο ανάπηρο μέλος οικογένειας δεν λαμβάνει απαλλαγή από τέλη κυκλοφορίας. Άρα οι γονείς ακόμα και αν έχουν παιδί με αναπηρία δεν δικαιούνται απαλλαγής από τα τέλη κυκλοφορίας εκτός και αν μεταβιβάσουν την κυριότητά του στο ανήλικο (σε συνδυασμό με την προαναφερθείσα ΠΟΛ).

- Σημειώνεται ότι η περίπτωση του αναφερόμενου ΧΧΧΧ που έχει παραλάβει και ταξινομήσει ατελώς το όχημα στο όνομα του ανηλικού τέκνου του με αναπηρία εμπίπτει στην εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 16 του ν. 1798/1988 και ως εκ τούτου απαλλάσσεται και από τα τέλη κυκλοφορίας και δεν εμπίπτει στο πεδίο των προαναφερθεισών ΠΟΛ όπως ισχυρίζεται η Δ.Ο.Υ στο έγγραφο της.
- Επισημαίνεται ότι ο Συνήγορος του Πολίτη σε σχέση με την ΠΟΛ.1172/2010 είχε απευθύνει προς το Υπουργείο έγγραφο αναφορικά για τη «Μη απαλλαγή από τα τέλη κυκλοφορίας των επιβατικών ΙΧ αυτοκινήτων που δεν έχουν παραληφθεί από ανήλικο μέλος οικογένειας» προκειμένου να τροποποιηθεί το σχετικό νομικό πλαίσιο¹¹ σε σχέση με τα συμβατικά οχήματα τα οποία έχουν αγοραστεί, εισαχθεί και ταξινομηθεί στο όνομα των γονέων χωρίς τη χρήση διατάξεων για απαλλαγή τελών ταξινόμησης λόγω δικαιούχου αναπήρου τέκνου (μη ταξινομηθέν ως αναπηρικό) και ενώ μπορεί να αδυνατούν να αγοράσουν νέο όχημα για οικονομικούς λόγους ώστε να το ταξινομήσουν ως αναπηρικό δεν δικαιούνται της απαλλαγής από τα τέλη κυκλοφορίας με συνέπεια την άνιση μεταχείριση των παιδιών με αναπηρίες οικονομικά αδύνατων γονέων παρά τη διπλή ευαλωτότητα.
- Στο έγγραφο της Αρχής είχε τονιστεί ότι «στην περίπτωση των τελών κυκλοφορίας ως αυτόνομου ζητήματος, η θέση της διοίκησης (του Υπ. Οικονομικών) είναι ακριβώς η αντίθετη, ερχόμενη σε σύγκρουση με το σκοπό του νόμου και τη βούληση του νομοθέτη, όπως αυτή έχει καταγραφεί εν τοις πράγμασι από τις διατάξεις (ν. 1798/88 και 490.1976) περί ατελούς εισαγωγής ειδών από αναπήρους...Η ανωτέρω θέση εκ μέρους της Διοίκησης ευνοεί ανισότητες στην αντιμετώπιση των αναπήρων και δεν εξασφαλίζει στην πράξη την πλήρη και προβλεπόμενη εκ του νόμου προστασία των ατόμων με αναπηρία αναφορικά με την εν λόγω απαλλαγή. Συγκεκριμένα κρίσιμο ζήτημα για την εφαρμογή της ευνοϊκής αυτής ρύθμισης για τα άτομα με αναπηρία δεν μπορεί να αποτελεί το κριτήριο της τυπικής παραλαβής του οχήματος στο όνομα του αναπήρου αλλά η ουσιαστική και αποδεδειγμένη ύπαρξη της αναπηρίας. Ιδιαίτερα μάλιστα σε περιπτώσεις αναπήρων παιδιών, η ανάγκη μετακίνησής τους παραμένει εξαιρετικά επιτακτική για την εξασφάλιση της αξιοπρεπούς διαβίωσης και θεραπευτικής αποκατάστασής τους και δεν είναι δίκαιο να παρακωλύεται επ' ουδενί λόγο. Ο Συνήγορος του Πολίτη ...κρίνει το ζήτημα ιδιαίτερος σοβαρό, δεδομένου ότι πλήττεται μία εξαιρετικά ευάλωτη κοινωνική ομάδα ιδίως όταν οι υποθέσεις αφορούν παιδιά με αναπηρία...προτείνει στο Υπουργείο σας να προχωρήσει σε τροποποίηση της νομοθεσίας περί απαλλαγής από τα τέλη κυκλοφορίας δια της προσθήκης σχετικής διάταξης στο άρθρο 16 του ν. 1798/1988 που θα δίνει τη δυνατότητα μετάθεσης της φορολογικής απαλλαγής στους γονείς του ανηλικού ανάπηρου και στην

¹¹ Αρ. φακέλου ΧΧΧΧ αρ. πρωτ. ΧΧΧΧ προς τη Διεύθυνση Τελών και Ειδικών Φορολογιών, στη Γενική Διεύθυνση Φορολογίας της Γενικής Γραμματείας Φορολογικών και Τελωνειακών Θεμάτων του Υπουργείου Οικονομικών με υπογραφή Κ. Σπανού, πληροφορούμε Μ. Πρωτοπαπάς.

περίπτωση όπου το αυτοκίνητο όχημα δεν έχει παραληφθεί στο όνομα του ανάπηρου μέλους της οικογένειας, υπό την προϋπόθεση, βέβαια ότι πληρούνται όλες οι λοιπές προϋποθέσεις του νόμου περί μορφής ή ποσοστού αναπηρίας καθώς και οι σχετικές γνωματεύσεις των αρμόδιων υγειονομικών επιτροπών.»

- Το πρόβλημα είναι γενικότερο και αφορά σε πολλούς γονείς παιδιών με αναπηρία οι οποίοι αναφέρουν ότι προκειμένου να δοθεί απαλλαγή από τα τέλη κυκλοφορίας οχήματος, τους ζητείται από τις Δ.Ο.Υ να μεταβιβάσουν την πλήρη κυριότητα του οχήματος με συμβολαιογραφικό έγγραφο¹² στο ανήλικο με αναπηρία παιδί τους όχι μόνο του συμβατικού οχήματος που έχουν εισάγει και ταξινομήσει στο όνομά τους (χωρίς χρήση των διατάξεων ατέλειας λόγω αναπήρου τέκνου) αλλά ακόμα και του ταξινομηθέντος ως αναπηρικού με δικαιούχο το ανήλικο¹³.
- Ωστόσο, μεταβίβαση της κυριότητας οχήματος και συνεπώς αλλαγή του ιδιοκτησιακού καθεστώτος γίνεται με συγκεκριμένη διαδικασία, όπως αυτή προβλέπεται στη σχετική νομοθεσία¹⁴ χωρίς να απαιτείται συμβολαιογραφικό έγγραφο ενώ αντίθετα απαιτείται καταχώρηση στην άδεια κυκλοφορίας του οχήματος με αντίστοιχη καταγραφή στα αρχεία του Υπουργείου Μεταφορών και έκδοση νέας άδειας κυκλοφορίας στο όνομα του νέου κυρίου/κατόχου. Η άδεια κυκλοφορίας του οχήματος αποτελεί τίτλο κυριότητας του οχήματος σύμφωνα με το νόμο¹⁵ και αναδεικνύει τον πραγματικό κάτοχο του οχήματος δηλαδή το πρόσωπο που ευθύνεται για τυχόν παραβάσεις και παράνομες πράξεις στις οποίες δύναται να εμπλακεί το όχημα¹⁶.
- Ειδικά, στην περίπτωση του εισαχθέντος και ταξινομηθέντος ως αναπηρικού οχήματος από τους έχοντες από κοινού τη γονική μέριμνα γονείς, όπως στην εν λόγω του XXXX, φαίνεται ότι το πρόβλημα δημιουργείται επειδή, παρότι, ο τελωνισμός του οχήματος γίνεται στο όνομα του δικαιούχου ανήλικου παιδιού με αναπηρία, η άδεια κυκλοφορίας του οχήματος αναφέρει μόνο τα ονόματα των γονέων. Συγκεκριμένα, στο πιστοποιητικό ταξινόμησης¹⁷ ως παραλήπτες αναφέρονται οι γονείς και το ανήλικο τέκνο με αναπηρία ως δικαιούχος ατέλειας με πλήρη κυριότητα του οχήματος (στο πεδίο Παρατηρήσεις), ωστόσο, η άδεια κυκλοφορίας του οχήματος, εκδόθηκε - και συνήθως εκδίδεται- στο όνομα των γονέων οι οποίοι εκπροσωπούν νομίμως το ανήλικο τέκνο σε κάθε υπόθεση ή δικαιοπραξία ή δίκη, που αφορούν το πρόσωπο ή την περιουσία του.
- Σε σχέση με την πάγια πρακτική αναγραφής των ονομάτων των γονέων του παιδιού με αναπηρία στην άδεια κυκλοφορίας, από τις αρμόδιες υπηρεσίες, παρατηρούνται τα εξής: Η διάταξη η οποία θέτει την άδεια κυκλοφορίας του οχήματος ως αποδεικτικό κυριότητας και ταυτόχρονα κατοχής¹⁸ του οχήματος είναι προβληματική, για την περίπτωση των ανηλίκων ή ενηλίκων υπό πλήρη δικαστική συμπαράσταση, στο

¹² Σημειώνεται ότι σε σχέση με τη μεταβίβαση οχήματος στη φορολογική νομοθεσία «**εικονική θεωρείται η μεταβίβαση ή η κτήση που πραγματοποιείται ιδίως μεταξύ συγγενών εξ αίματος...**» (Ν. 4172/2013, αρ.31) ενώ σε περιπτώσεις ατελούς εισαγωγής οχήματος απαγορεύεται η μεταβίβαση της κυριότητας του οχήματος και πρέπει να γίνει άρση της απαγόρευσης με πράξη του τελωνείου για καταβολή των δασμών (Ν. 722/1977 αρ. 1 παρ. 3 και αρ. 2 παρ. 3).

¹³ Σημειώνεται ότι σε περιπτώσεις ατελούς εισαγωγής οχήματος απαγορεύεται η μεταβίβαση της κυριότητας του οχήματος και πρέπει να γίνει άρση της απαγόρευσης με πράξη του τελωνείου για καταβολή των δασμών (Ν. 722/1977 αρ. 1 παρ. 3 και αρ. 2 παρ. 3).

¹⁴ Ν. 1146,1972, Ν. 722/1977 όπως έχει τροποποιηθεί με το Ν.2963/2001 και ισχύει.

¹⁵ Αρ.1 του Ν. 722/1977 όπως έχει τροποποιηθεί με την παρ. 2 του αρ. 44 του Ν.2963/2001 και ισχύει

¹⁶ Βλ και Πόρισμα του Συνηγόρου του Πολίτη «Οχήματα που δεν τελούν υπό την κατοχή των ιδιοκτητών τους» <https://www.synigoros.gr/resources/docs/porisma.pdf>

¹⁷ Σημειώνεται ότι σύμφωνα με το αρ. 1 παρ. 1 α Ν. 722/1977 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει (αρ. 44 παρ. 2 του Ν. 2963/2001 ΦΕΚ Α' 268) το πιστοποιητικό που εκδίδεται από το τελωνείο αποτελεί τίτλο κυριότητας των άνευ αριθμού κυκλοφορίας επιβατηγών οχημάτων.

¹⁸ Αρ.1 του Ν. 722/1977 όπως έχει τροποποιηθεί με την παρ. 2 του αρ. 44 του Ν.2963/2001 και ισχύει

μέτρο που ταυτίζει τον κύριο του οχήματος με τον κάτοχο της άδειας κυκλοφορίας. Το δικαιοπρακτικά ανίκανο ανήλικο τέκνο με αναπηρία ή το πλήρως δικαστικά συμπαραστατούμενο ενήλικο τέκνο (συνήθως με νοητική αναπηρία) δεν μπορεί, ούτε εν τοις πράγμασι ούτε από άποψη δικαιοπρακτικής ικανότητας, να είναι κάτοχος του οχήματος με έννομες υποχρεώσεις όπως η αντικειμενική ευθύνη από διακινδύνευση με συνέπειες διοικητικές, αστικές ή ποινικές, ασύμβατες με την ηλικία και την κατάσταση του, εάν το όχημα εμπλακεί σε παραβάσεις και παράνομες πράξεις. Για το λόγο αυτό και με δεδομένο ότι το σχετικό έντυπο της Ε.Ε απαιτεί τα «*ονομαστικά στοιχεία του κατόχου άδειας κυκλοφορίας*» οι υπηρεσίες καταχωρούν ως «*κάτοχο της άδειας κυκλοφορίας*» μόνο τα ονόματα των γονέων που εκπροσωπούν υποχρεωτικά εκ του νόμου το δικαιοπρακτικά και εν τοις πράγμασι ανίκανο ανήλικο ή ενήλικο τέκνο τους με αναπηρία (υπό δικαστική συμπαράσταση) παραβλέποντας ότι σύμφωνα με το νόμο η άδεια κυκλοφορίας αποτελεί ταυτόχρονα και τίτλο κυριότητας του οχήματος. Το συγκεκριμένο ζήτημα φαίνεται νομικά και επί της ουσίας αδιάφορο για την περίπτωση των φορολογικών ελαφρύνσεων γονέων παιδιών με αναπηρία.

- Με βάση τα αναφερθέντα στην περίπτωση των εισαχθέντων οχημάτων από γονείς και ατελώς ταξινομηθέντων ως αναπηρικών στο όνομα του ανήλικου δικαιούχου τέκνου με αναπηρία (ή ενήλικου υπό πλήρη δικαστική συμπαράσταση) όπως αυτό προκύπτει ρητά και από το πιστοποιητικό ταξινόμησης του τελωνείου, θα πρέπει να απαλλάσσονται από τα τέλη κυκλοφορίας, όπως ίσχυε έως σήμερα, για όσο χρονικό διάστημα έχουν στην κατοχή τους το αναπηρικό όχημα και με απόφαση του αρμόδιου Προϊσταμένου της Δ.Ο.Υ χωρίς όμως περαιτέρω διαδικασία κάθε οικονομικό έτος και τάλαιπωρία των γονέων, ιδίως, με δεδομένο ότι ο έλεγχος των δικαιολογητικών για την ατέλεια λόγω αναπηρίας έχει ήδη τελεστεί από τις οικονομικές υπηρεσίες (τελωνείο). Σε κάθε περίπτωση η άδεια κυκλοφορίας του οχήματος ως αναπηρικού αρκεί για την απαλλαγή του οχήματος και από τα τέλη κυκλοφορίας.
- Στην περίπτωση συμβατικών οχημάτων γονέων οι οποίοι έχουν την επιμέλεια παιδιών με αποδεδειγμένη αναπηρία θα πρέπει, όπως έχει ήδη τεθεί από το 2010 από τον Συνήγορο του Πολίτη, και με βάση τα αναφερθέντα στο παρόν έγγραφο να επανεξεταστεί με ποιο τρόπο θα τύχουν απαλλαγής των τελών κυκλοφορίας ως έχοντες την καθημερινή πολύπλευρη φροντίδα τους στη βάση της αρχής της ισότητας μεταξύ των παιδιών με αναπηρίες αλλά και στη βάση της αρχής της μη διάκρισης μεταξύ ανηλίκων και ενηλίκων με αναπηρία για τους οποίους το θέμα επιλύθηκε εφόσον είναι ιδιοκτήτες συμβατικών οχημάτων με την ΠΟΛ **1197/01.09.2015**.

Δ. Προτάσεις

Κατόπιν των αναφερθέντων παρακαλούμε να επανεξεταστούν τα εξής:

1. Η καταβολή των τελών κυκλοφορίας για τα έτη 2016-2017 σε σύνολο 215,60 ευρώ από τον κύριο ΧΧΧΧΧ για το ενδεχόμενο αχρεωστήτως καταβληθέντος ποσού προς το δημόσιο και να επανεξεταστεί εάν το ποσό θα του επιστραφεί ή θα συμψηφιστεί με οφειλές του ως φορολογούμενου υπό την ευθύνη του οποίου τελεί ο ανήλικος υιός του ως εξαρτώμενο μέλος.
2. Η απαλλαγή του από τα τέλη κυκλοφορίας για το αναπηρικό όχημα τα επόμενα έτη.
3. Η διευκρίνιση προς τις υπηρεσίες σας και με εγκύκλιο του ζητήματος της απαλλαγής από τα τέλη κυκλοφορίας οχημάτων που έχουν εισαχθεί και ταξινομηθεί ατελώς ως αναπηρικά από γονείς παιδιών με αναπηρία με δικαιούχο το ανήλικο τέκνο με αναπηρία με άδεια κυκλοφορίας αναπηρικού οχήματος σύμφωνα με τα προαναφερθέντα.

4. Η διευκρίνιση προς τις υπηρεσίες σας και με εγκύκλιο του ζητήματος της απαλλαγής από τα τέλη κυκλοφορίας των συμβατικών οχημάτων γονέων που έχουν παιδιά με αποδεδειγμένη αναπηρία σύμφωνα με την από 2010 πρόταση της Αρχής και τα προαναφερθέντα .

Σε αναμονή των απόψεών σας για το θέμα και των ενεργειών σας, σας ευχαριστούμε εκ των προτέρων και είμαστε στη διάθεσή σας για κάθε ενημέρωση.

Με εκτίμηση

Γιώργος Μόσχος
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη
για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Κοινοποίηση:

1 XXXXXXXXX

2. Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ)
Δ.Ο.Υ XXXXX